

۱۵۶۲۸۲۴

**بهترین و زیباترین
نام‌های ایرانی پسرانه
همراه با معنی**

محمّد حاجی بابائیان

زبیده پهلوان

سرشناسه	حاجی بابائیان، محمد، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	بهترین و زیباترین نام‌های پسرانه ایرانی همراه با معنی / محمد حاجی بابائیان، زبیده پهلوان؛ ویراستار اکرم پهلوان.
مشخصات نشر	تهران: زعيم، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۵۲ ص.
شابک	978-600-240-229-5
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	نام‌های ایرانی -- واژه‌نامه‌ها
موضوع	Names, Iranian -- Dictionaries
موضوع	نام‌های اشخاص -- ایران -- واژه‌نامه‌ها
موضوع	Names, Personal-- Iran-- Dictionaries
موضوع	نام‌های مردان
موضوع	Masculine names
شناسه افزوده	پهلوان، زبیده، ۱۳۴۸ -
رده بندی کنگره	CS ۳۰۲۰ / ج ۲ ب ۹ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	۹۲۹ / ۳۰۲۰
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۲۱۰۷

📖 نام کتب. بهترین و زیباترین نام‌های پسرانه ایرانی

همراه با معنی

✍ مؤلفین: وحید حاجی بابائیان - زبیده پهلوان

✍ ویراستاری و صفحه‌آرایی: اکرم پهلوان

✍ شمارگان: ۳۰۰ نسخه

✍ نوبت: چاپ اول-۱۳۹۶

✍ شابک: ۵-۲۲۹-۲۴۰-۶۰۰-۹۷۸

✍ قیمت: ۵۰۰۰ تومان

مقدمه مؤلفین

نامگذاری پدیده‌ها و موجودات در عالم آفرینش، از همان نخستین رابطه‌های انسان با جهان آغاز شده است. احتمالاً این نامگذاریها ابتدا مبتنی بر اصوات و آواهای طبیعی بوده است؛ مانند: شُرُشُر (صدای آب)، قورباغه (که هجای اول صدای حیوان است)، جیرجیرک و غیره.

در میان اقوام و ملل گوناگون در طول تاریخ، نام‌ها و عنوان‌ها بر گرفته از نام پدیده‌ها، سطوح و الهه‌ها و سپس چهره‌ها و شخصیت‌های برجسته‌ی قبیله و ملت بوده است. در ایران باستان نام ستارگان، ناهید یا آناهیتا (زهره)، ماه، خورشید، فصول و ماههای سال مانند: بهار، بهار، آذر، گلها و درختها مانند: سوسن، سرو و گاه به صورت ترکیبی: مهرنوش، مهرداد، گلناز و برای تسمیه به کار می‌رفت.

در فرهنگ برخی جاهها، ام‌ها براساس ویژگی موجودات و گاه متفاوت با جامعه‌های دیگر بوده است؛ به همین دلیل در یک فرهنگ، دارای بار مثبت و در فرهنگ دیگر، دارای بار منفی بوده است. احمد بن محمد از حضرت امام رضا(ع) سؤال کرد که چرا اعراب فرزندان خود را کلب (سگ)، قهد (یوز) و کلب (پاک) و مانند آن نامگذاری می‌کردند؟ حضرت در پاسخ فرمود: عربها مردان رزم بودند و این نامها را بر فرزندان خویش می‌نهادند تا در صحنه‌ی جنگ با صدا زدن آنها، دل سربازان هراس و ترس لبریز کنند.

نام‌ها در تکوین شخصیت انسان تأثیری شگرف و انکارناپذیر دارند. نام نیکو می‌تواند انگیزه‌ی نیکوکاری و گرایش به سمت الگوهای مطلوب را در وجود انسان ایجاد کند و نام‌گذاری‌های تحقیرآمیز و نکوهیده ممکن است متجرب به گراشه‌ای منفی، انزوا، انتقام و پرخاشگری شود.

اسلام و نامگذاری

اسلام به عنوان‌های پست‌دیده و نام‌های خجسته و مناسب در نامگذاری‌ها توصیه فرموده است. پروردگار تعالی در سوره حجرات از به کارگیری القاب ناپسند نهی کرده و نام و عنوان ناپسند دادن را نتیجه سقوط اخلاقی و تباهی درونی دانسته است.

رسول خدا (ص) در برخورد با افراد، نام‌ها و کنیه‌های جاهلیت را تغییر می‌دادند. عمر دختری داشت که "عاصیه" (یعنی گناهکار) صدایش می‌زدند. پیامبر اکرم(ص) او را جمیله (یعنی زیبا) نامگذاری فرمودند. امام صادق(ع) می‌فرماید: رسول خدا نام ناشایسته‌ی مردان و شهرها را تغییر می‌دادند.

در سیره و رفتار پیشوایان نیز همواره به کاربرد نام و کنیه‌ی مناسب سفارش شده است. چه بسا پدران و مادرانی که هنگام اظهار محبت به فرزندان نام‌هایی نامناسب و زشت به آنها می‌دادند، اثم بزرگوار آنها را از این کار باز می‌داشتند و سفارش به نام نیکو نهادن می‌کردند. در مجمع البحرین از معصوم (ع) نقل شده است که فرمودند: "حَقُّ الْمُؤْمِنِ عَلٰی أَخِيهِ أَنْ يُسَمِّيَهُ بِأَخْبٍ أَسْمَاءَهُ" یعنی حق مؤمن بر برادرش این است که او را به بهترین نام‌ها و زیباترین کنیه‌ها نامگذاری کند. "به همین دلیل رسول اکرم (ص) فرمود: "کسی که چهار فرزند بیاورد و هیچ کدام را به اسم من نامگذاری نکند، به من جفا کرده است."

پس نام، بر اثر تکرار و القا در شکل‌گیری شخصیت و رفتار انسان تأثیر شگرفی دارد و چه بسا نام و عنوان بر یک شخص، شهر، ملت، کوچه و خیابان به نوعی همسان‌سازی منجر شود.

روان‌شناسی و نام

نام، یکی از ابزارهای سرایت و استقلال فرد است. تحقیقات نشان می‌دهد که کودکان از حدود دو تا سه سالگی نام خود را تشخیص می‌دهند. در این دوران، کودک از خود به عنوان یک شخص منفرد و جداگانه سخن می‌گوید و در استعمال کلمات "من، به من، مال من" راه افراط می‌پیماید. نام، برای دست آوردن هویت و شخصیت، نقش تعیین‌کننده‌ای را ایفا می‌کند. نام، یک کودک را از کودکان دیگر تمایز می‌سازد و جنس او را نشان می‌دهد؛ به همین دلیل کودکان چندان مایل نیستند نامی داشته باشند که بین دختر و پسر مشترک است. حدود صد سال پیش آزمایش‌هایی توسط بنه سیمون صورت گرفت و در آن به نتیجه رسید که پاسخ کودک به نام خود (یعنی اعلام هویت) از نخستین عکس عملی‌های او است.

چه نامی را انتخاب کنیم؟

روح کنج‌کاو انسان سرانجام او را به اندیشیدن درباره‌ی نام و معنای نام می‌کشاند. از پدر و مادر، معلم و دوستان می‌پرسد و یا با جستجو در فرهنگ معاصر، در پی یافتن مفهوم دقیق نام و عنوان خویش بر می‌آید. شغف و رضایت و احساس غرور و آبرویش را در چهره‌ی آنانی که به معنای نام خویش دست می‌یابند و به گسترده‌ی معنایی نام خویش عنوانی خویش پی می‌برند، می‌توان یافت. در کلاس درس، وقتی معلم به توضیح نام دانش‌آموز می‌پردازد، انتظار، تمرکز و توجه عمیق را در نگاه وی می‌توان مشاهده کرد.

راستی اگر نام او چنگیز، تیمور، اسکندر و ... باشد، پس از شناخت این چهره‌ها چه احساسی به او دست می‌دهد؟ وقتی دانش آموز در تاریخ با جنایات هولناک و قساوت تیمور و تجاوز گری و غارت سپاه اسکندر آشنا می‌شود، چه احساسی نسبت به پدر و مادر خواهد داشت؟ حتماً در کلاس درس دیده اید، وقتی درباره‌ی آن شخص تاریخی سخن می‌گویند، نگاه همه‌ی دانش آموزان به سمت دانش آموزی که دارای نام یا فامیل چنین شخصی است، بر می‌گردد و اگر آن چهره منفور باشد بر روح لطیف کودک در پی آن نگاه‌ها و احیاناً سخنان، چه اثری خواهد گذاشت؟ ناصر خسرو می‌گوید:

نامی نکو گزین که بدان چون بخوانمت در دلت شادی آید و در جانت خرمی
معمولاً نام بی‌بیب، کم کاربرد بیشتر در معرض پرسش و کنجکاوی دیگران قرار می‌گیرد. امروزه به سفته برخی از پدران و مادران به جای اندیشیدن به بار ارزشی و تأثیر روانی آن در آینده، به مادر بدن، تازه بودن و استثنایی بودن آن! می‌اندیشند، گاه دیده می‌شود که پدر و مادر از نکه در میان همسالان "همنام" فرزندشان نیست با تفاخر و غرور یاد می‌کنند، در حالی که ممکن است همین نام، احیاناً در تقلیدهای سطحی اندیشانه نیز فراوان و عادی شود. پدر و مادر اعملاً در نامگذاری فرزندان خویش خیلی دیر تصمیم می‌گیرند و اگر قبل از تولد نیز از انگیزه‌ی سخن به میان آید، چندان جدی و قطعی نیست. همین بی‌برنامگی باعث می‌شود که پس از زایمان، هرکس اعمال سلیقه کند و چه بسا ناخواسته نامی نامقبول و تحمیلی بر فرزند نهاده شود.

دستورات اسلام برای نامگذاری فرزند

در فرهنگ مقدس اسلام دستور این است که پیش از تولد فرزند، آن تکوین جنین و دمیدن روح در کودک (بهتر است پدر و مادر تصمیم بگیرند و برای فرزند، چه دختر و چه پسر، نامی تعیین نمایند. امام علی (ع) می‌فرماید: "فرزند خویش پیش از تولد نامگذاری کنید، هرگاه نمی‌دانید پسر است یا دختر، آنان را به تناسب مرد و زن، نام‌داری کنید چرا که مردم در هنگامی قیامت به نام‌های خویش خوانده می‌شوند و فرزند، که سقط شده باشد و نامی برای او تعیین نکرده باشند، در روز قیامت از پدر مؤاخذه خواهد شد." در فقه الرضا توصیه شده است:

"هرگاه پیش از تولد نامی برای فرزند تعیین نکرده‌اید، حتماً تا روز هفتم نامی مناسب انتخاب کنید."

رسول اکرم (ص) نام‌هایی زیبا و با معنای همچون حسن (ع) و حسین (ع) را انتخاب فرمودند و حتی جنین حضرت زهرا (س) را پیش از ولادت "محسن" نامیدند. از نظر گاه

روانی، نامگذاری پس از تولد عمدتاً مبتنی بر احساسات، آن هم احساسی متناسب با نوزادی لطیف و ظریف است و به همین دلیل ممکن است نامی خوش آوا، اما رقیق و کم محتوا و یا بدون اندیشه به فردای کودک و بزرگسالی او انتخاب شود. تکیه بر زیبایی "لفظ" به ویژه در سال های اخیر رایج شده است. در یکی از مدارس در پرسش از سی مادر، تنها هفت مادر با معنی نام فرزندشان و یا شخصیتی که نامش را بر فرزند خویش نهاده بودند، آشنایی داشتند. آروین، اتوسا، پوپک، بیوک، پرمون، سالومه، سمیرا، شیده، مانا، مونا، از جمله نامهایی بوده و هستند که پدران و مادران به خوش آهنگی و روانی آنها توجه دارند، نه معنا و یاناً معادل چهره‌ی تاریخی آنها.

امام احمد باقر (ع) فرمودند:

راست ترین نام برای نامی است که دلالت بر بندگی خدا کند؛ مانند عبدالله و بهترین نامها نام پیامبران است."

حضرت امام حسین (ع) در دیدار و ملاقات افرادی که از حضرتش تقاضای نامگذاری فرزندشان را داشتند، عبدالله، فاطمه و زهرا و ... را پیشنهاد می کردند. ایشان در رساله‌ی علمیه می فرمایند:

"فقر و بینوایی داخل خانه نمی شود، در آن خانه محمد یا احمد یا علی و یا حسین و یا جعفر و طالب و عبدالله و فاطمه باشد."

نامها اگر برگرفته از چهره هایی باشند که در تاریخ به بزرگ منشی و نیکی از آنان یاد می شود، کودک بعدها در انطباق با نام خویش هویتی مطلوب و ارزشمند می یابد. گاه یک چهره‌ی مقطعی، نام یک ستاره‌ی سینما یا ورزشکار، عنان و نام فرزند می شود که چندی بعد در ذهنها فراموش می شود. رسول خدا (ص) فرمود: "حق فرزند پدر این است که نام او را نیک، جای او را نیک و ادب او را نیک کند."

در دستورات رسول اکرم (ص)، بهترین نام ها، عبدالله و عبدالحی است و نام هایی همچون حبیب، مؤمن، امین، جمیل، سعد، مسعود، صابر، صدیق، مهدی، مرتضی، عیسی، مجتبی، صادقی، موسی، سعید، مسلم، داوود، طاهره، طیب، صالح، فضیله، لعل، جمال، رضا، راضی، رضی، تقی، جواد، هاشم، مصطفی و ... برای پسران پیشنهاد شده است. نیز توصیه شده است: اسامی دختران را فاطمه، مریم، سوسن، زهره، زکبه، زهرا، عذرا، ریحانه، صدیقه، طیبه، آمنه، طاهره، خدیجه، آسیه، راضیه، رضیه، معصومه، مبارکه، حملیه، حلیمه، حمیده، نرجس، محدثه، ساره، منصوره، ملیحه، فریده، وجیهه، عاتکه، عالیه،

صفیه، حوراء، زینب، عصمت، عفت، عزت، کبری، رحیمه، ناعمه، شهربانو، و کلثوم و ... انتخاب کنند.

اثمه (ع) گاه انتخاب نام را نوعی مبارزه و پاسداری از حریم ارزشها می دانستند. امام سجاده (ع) در پاسخ یزید که گفت چرا پدرت همه ی فرزندان را "علی" نامگذاری کرده است؟ فرمود: اگر پدرم هزار فرزند پسر می داشت همه را "علی" نام می نهاد و این در شرایطی است که نظام اموی در صدد محو نام علی (ع) بود.

نکته قابل طرح در این زمینه، نحوه ی خطاب و صدا زدن نامهاست. گاه برای سهولت در نامیدن و یا از سر تفنن و تسامح، نامها را ابتر و ناقص صدا می زنند. مثلاً: ااهیم، اابی، اسماعیل را "اسی" و فاطمه را "فاطی" خطاب می کنند که این شیوه پسندیده و مناسب نیست.

انتخاب نام مناسب برای فرزندان، شناسنامه فرهنگی - اعتقادی پدر و مادر است. نام نیکوی فرزند گواه سلیقه ی سالم خاواده و نواندیشی و سلامت و حسن انتخاب آنان است. بسیاری از ایرانیان با توجه به علاقه به اسلام و بزرگان دین و ائمه اطهار علیهم السلام و فرزندان شان نامهای زیبا آنها را برای فرزندان ان انتخاب می کنند. و در زبان فارسی امروز اسامی و کلمات عربی به سبب روی آوردن مردم به قرآن و روایات و ادعیه و نیز آمیخته شدن ادبیات فارسی با این کلمات جزو زبان فارسی امروز محسوب می شود.